

Sciences of Europe

VOL 3, No 11 (11) (2017)

Sciences of Europe
(Praha, Czech Republic)

ISSN 3162-2364

The journal is registered and published in Czech Republic.
Articles in all spheres of sciences are published in the journal.

Journal is published in Czech, English, Polish, Russian, Chinese, German and French.

Articles are accepted each month.

Frequency: 12 issues per year.

Format - A4

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

All manuscripts are peer reviewed by experts in the respective field. Authors of the manuscripts bear responsibility for their content, credibility and reliability.

Editorial board doesn't expect the manuscripts' authors to always agree with its opinion.

Chief editor: Petr Bohacek

Managing editor: Michal Hudecek

- Jiří Pospíšil (Organic and Medicinal Chemistry) Zentiva
- Jaroslav Fährnich (Organic Chemistry) Institute of Organic Chemistry and Biochemistry Academy of Sciences of the Czech Republic
- Smirnova Oksana K., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Department of History (Moscow, Russia);
- Rasa Boháček – Ph.D. člen Česká zemědělská univerzita v Praze
- Naumov Jaroslav S., MD, Ph.D., assistant professor of history of medicine and the social sciences and humanities. (Kiev, Ukraine)
- Viktor Pour – Ph.D. člen Univerzita Pardubice
- Petrenko Svyatoslav, PhD in geography, lecturer in social and economic geography. (Kharkov, Ukraine)
- Karel Schwaninger – Ph.D. člen Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava
- Kozachenko Artem Leonidovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Department of History (Moscow, Russia);
- Václav Pittner -Ph.D. člen Technická univerzita v Liberci
- Dudnik Oleg Arturovich, Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Professor, Department of Physical and Mathematical management methods. (Chernivtsi, Ukraine)
- Konovalov Artem Nikolaevich, Doctor of Psychology, Professor, Chair of General Psychology and Pedagogy. (Minsk, Belarus)

«Sciences of Europe» -

Editorial office: Křižíkova 384/101 Karlín, 186 00 Praha

E-mail: info@european-science.org

Web: www.european-science.org

CONTENT

ECONOMIC SCIENCES

<i>Arsenyev Y.N., Davydova T.Yu.</i> RISK MANAGEMENT DECISIONS STATE AND MUNICIPAL EMPLOYEES	3	<i>Plisova A.B.</i> IMPROVING THE INTERNAL QUALITY CONTROL AUDIT ORGANIZATIONS	52
<i>Zdunov A.A., Babaev A.A.</i> ANALYSIS OF INFRASTRUCTURE ASPECTS OF REALIZATION OF INNOVATION POLICY OF THE REGION ON THE EXAMPLE OF THE REPUBLIC OF TATARSTAN.....	9	<i>Polyova O.L.</i> MANAGEMENT FINANCIAL RESOURCES OF AGRICULTURAL ENTERPRISES	58
<i>Bratko O.S., Myhal O.F.</i> TRANSFORMATION OF MARKETING COMMUNICATIONS MARKET IN UKRAINE UNDER THE INFLUENCE OF GLOBALIZATION	12	<i>Brodunov A.N., Railyan A.V.</i> FEATURES OF CALCULATION OF NATIONAL WEALTH (VALUE) OF THE COUNTRY BASED ON ECONOMIC POTENTIAL.....	63
<i>Grakovich A.</i> SMALL BUSINESS LENDING IN THE REPUBLIC OF BELARUS	18	<i>Sosedskaya A.V., Shmalko S.P.</i> FUZZY LOGIC APPROACH FOR RISK ASSESSMENT OF INVESTMENT PROJECTS	70
<i>Karepina O.I., Bogdanova O. Y. ,Bogoslavtseva L.V.</i> STATE SUPPORT OF SMALL AND MEDIUM BUSINESS.....	26	<i>Tkach O.V., Voloshchuk I.A.</i> LOGISTICS' POTENTIAL OF REGION AS A CONDITION OF COMPETITIVENESS	74
<i>Arykbayev R. K., Kashirskaya L.V, Karabasheva M.R.</i> INSTITUTIONAL BASES OF DEVELOPMENT OF THE STATE FINANCIAL MONITORING AND CONTROL.....	32	<i>Shvets J.A., Shlizerman M.A.</i> PROBLEMS AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT THE SYSTEM OF TAXATION THE SMALL ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE.....	79
<i>Shevchenko I.V., Kryuchenko N.N., Kiriltseva Yu.A.</i> STRATEGIC APPROACHES TO REASONS TECHNOLOGICAL INFRASTRUCTURE TRANSPORT-FORWARDING COMPANIES OF RUSSIA	38	<i>Shevchenko-Perepolkina R.I.</i> DIFFERENTIATION OF CONCEPTS MERGE AND ACQUISITION	83
<i>Nelep I.I.</i> PROCEDURAL AND ORGANIZATIONAL PRINCIPLES OF APPLICATION ACCOUNTING AND ANALYTICAL KNOWLEDGE IN MATTERS RELATED TO BANKRUPTCY: EXPERIENCE OF UKRAINE	41	<i>Mashtakov A.I., Shchepakina M.B., Kuznetsova O.A.</i> SOCIAL AND MORAL CAPITAL OF LABOR RESOURCES IN ACHIEVING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF REGIONAL ECONOMY	87
<i>Panasenkova T.V.</i> CHARACTERISTICS OF PRINCIPLES OF STRUCTURAL ORGANIZATION OF INNOVATIVE PROJECTS	49	<i>Shchepakina M.B., Yerok A.D., Oblogin M. V.</i> MARKETING DAMPER AS A TOOL OF MANAGEMENT COMPETITIVE BUSINESS POSITION	98
		<i>Shchepakina M.B., Mashtakov A.I., Oblogin M.V.</i> MANAGEMENT OF CHANGES AT DIVERSIFICATION SCALING BUSINESS IN REGIONAL ECONOMY	111

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Польова О.Л.

*Вінницький національний аграрний університет, Україна,
доктор економічних наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування*

MANAGEMENT FINANCIAL RESOURCES OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Polyova O.L.

*Vinnitsia National Agrarian University, Ukraine,
Doctor of Economics, Associate Professor, Department of Finance,
Banking and Insurance*

АНОТАЦІЯ

В сучасних умовах ринкової економіки найважливішим елементом фінансової стійкості підприємства здійснюється є ефективне управління його фінансовими ресурсами. Особлива увага приділяється дослідженню фінансової стійкості аграрних підприємств та прискоренню оборотності їх обігових коштів, що є першочерговою задачею і важливим напрямом підвищення ефективності використання фінансових ресурсів. Наведено структуру джерел формування фінансових ресурсів аграрних підприємств та встановлені причини її погіршення структури, що вплинуло на скорочення вартості власного капіталу. Розглянуто структурно-логічну модель аналізу коефіцієнта поточної ліквідності підприємств аграрної сфери економіки. Надані рекомендації покращення рівня ліквідності та платоспроможності підприємств, які передбачають раціональне управління наявними фінансовими ресурсами.

ABSTRACT

In the modern market economy the most important element of financial stability of the company is carried out efficient management of its financial resources. Particular attention is paid to research the financial stability of agricultural enterprises and accelerate the turnover of working capital, which is a priority and an important direction of efficient use of financial resources. The structure of the sources of funds for agricultural enterprises and established causes of deterioration of the structure, which influenced the reduction in the cost of equity. Structural analysis of the logical model of the current liquidity ratio of agricultural enterprises of the economy. Recommendations to improve liquidity and solvency of the companies that provide efficient management of available financial resources.

Ключові слова: управління, фінансові ресурси, фінансова стійкість, сільськогосподарське підприємство.

Keywords: management, financial resources, financial stability, agricultural enterprise.

Постановка проблеми. В сучасних умовах господарювання значно підвищується фінансова самостійність аграрних підприємств та зростає значення їх фінансової стійкості, а отже виникає питання раціонального управління фінансовими ресурсами. Фінансові ресурси значною мірою характеризують фінансовий потенціал, зокрема ефективно їх використання з метою отримання прибутку. Фінансові ресурси є одним із найважливіших елементів відтворювального процесу й у комплексі з виробничими трудовими, матеріальними, земельними становлять важливий склад ресурсної забезпеченості сільськогосподарських підприємств, що зумовлює необхідність створення ефективної системи управління фінансовими ресурсами.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Значний внесок у вирішення проблеми формування та використання фінансових ресурсів підприємств присвячені праці вітчизняних та зарубіжних вчених, як М. Д. Білик, М. М. Бердар, Л. Д. Буряк, О. Д. Василик, І. Ф. Волк, С. С. Грабарчук, В. М. Опарін, А. М. Поддєрьогін, Г. А. Писаренко, Г. Г. Нам, К. С. Салига та інші. Проте в умовах трансформації підприємств аграрної сфери економіки

багато аспектів цієї важливої проблеми вимагають подальших поглиблених досліджень.

Метою дослідження є дослідження процесу управління фінансовими ресурсами аграрних підприємств, основних тенденцій та проблем фінансового стану підприємств, вплив факторів на ефективне використання фінансових ресурсів. Для реалізації визначеної мети поставлені наступні задачі: розглянути основні джерела формування фінансових ресурсів аграрних підприємств; визначити та проаналізувати структуру джерел формування фінансових ресурсів підприємств аграрної сфери економіки; провести оцінку фінансової стійкості підприємств на основі показників платоспроможності та ліквідності балансу; визначити механізм та етапи раціонального управління фінансовими ресурсами; виявити проблеми, що існують у цій сфері.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансові відносини підприємств безпосередньо пов'язані з рухом грошових коштів, тому досить часто поняття «фінансові ресурси» ототожнюється з грошовими коштами. Але кошти чи фінансові ресурси не розкривають поняття «фінанси», в основі яких є закономірності відтворювального про-

цесу та грошові відносини, що виникають між учасниками суспільного виробництва на всіх стадіях процесу відтворення та у всіх сферах суспільної діяльності. Відповідно не всі грошові відносини належать до фінансових, а лише ті грошові відносини перетворюються на фінансові, коли рух грошових коштів стає відносно самостійним. Це відбувається в процесі формування, розподілу, використання грошових доходів та фондів згідно з цільовим призначенням у формі фінансових ресурсів.

Розвиток ринкових відносин обумовлює підвищення ролі фінансів підприємств. Проблема управління фінансовими ресурсами аграрних підприємств є складною, оскільки в сучасних умовах господарювання більша частина коштів не використовується у фондовій формі, тому за таких обставин важко знайти різницю між грошовими коштами і фінансовими ресурсами. Фінансові ресурси підприємств аграрної сфери економіки – це кошти, які є в розпорядженні та призначені для розвитку виробництва, забезпечення платоспроможності й доходності підприємства. Формування фінансових ресурсів здійснюється у вигляді капіталу підприємства у грошовій формі, отже капітал – це частина фінансових ресурсів підприємства та/чи кошти спрямовані на отримання доходу. Таким чином, від ефективного процесу управління фінансовими ресурсами залежить фінансовий стан підприємства.

Функціонування аграрних підприємств постійно супроводжується коливанням обсягів та структури капіталу, що відображається на ліквідності та платоспроможності та в цілому на фінан-

совому стані підприємства. Відповідно активи повинні генерувати прибуток, який у повному обсязі дозволить виконати поточні зобов'язання та стратегічні завдання розвитку підприємства. В умовах ринкової економіки найважливішим елементом фінансів сільськогосподарських підприємств є процес оперативного управління фінансовими ресурсами як його активами, які прийнято поділяти на оборотні та необоротні (довгострокові). Прийняття управлінських рішень стосовно процесу формування фінансових ресурсів здійснюється за формами створення з відповідних джерел ресурсної бази підприємства й поділяється на власний, залучений та позиковий капітал. Забезпечити фінансову стійкість сільськогосподарському підприємству можуть власні ресурси, якщо їхня питома вага становить не менше 80%; змішане фінансування – частки власних та залучених фінансових ресурсів майже рівні; позикові ресурси, якщо їх питома вага перевищує 50% загальної ресурсної бази. Значні фінансові ресурси підприємства аграрного сектору економіки можуть мобілізувати на фінансовому ринку, зокрема за рахунок продажу акцій, облігацій та інших видів цінних паперів, які випускаються даним підприємством, а також кредитні інвестиції. На основі структури джерел формування фінансових ресурсів визначається частка власних та залучених коштів у загальній сумі капіталу. Перевищення частки власного капіталу по відношенню до залученого свідчить про фінансову незалежність підприємств, й навпаки перевищення частки залученого капіталу над власним – про фінансову залежність підприємств, що й спостерігається у аграрному секторі економіки (табл. 1).

Таблиця 1

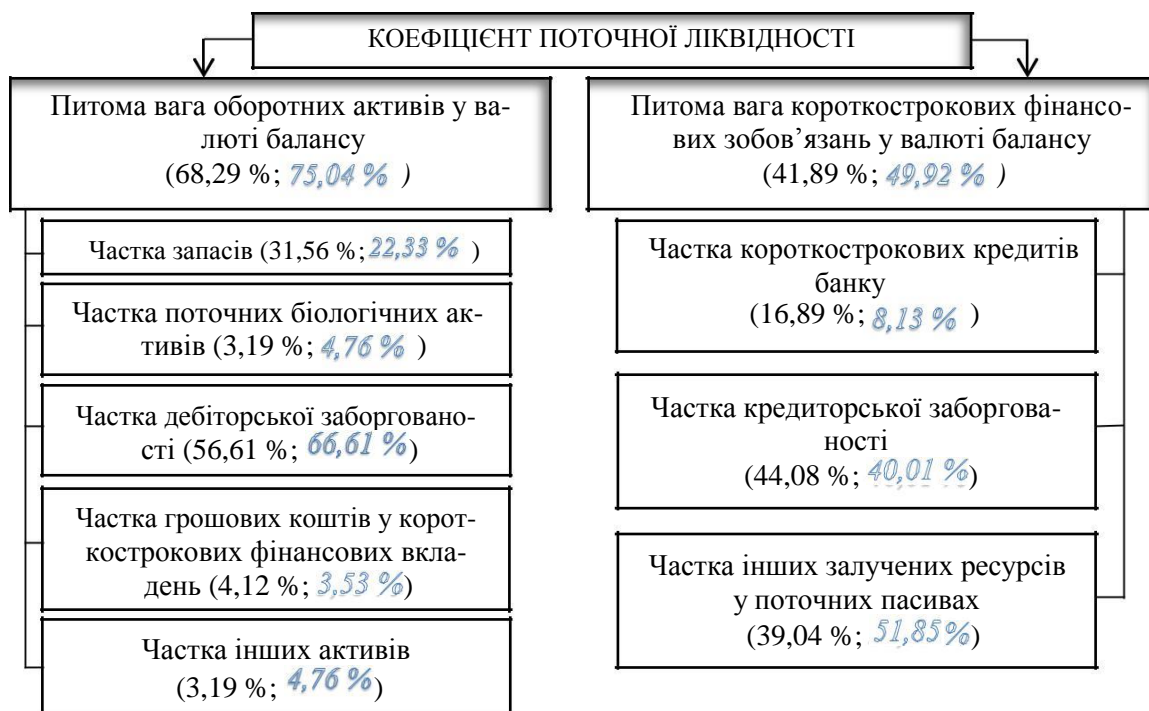
Структура джерел формування фінансових ресурсів підприємств аграрної сфери економіки України у 2012-2015 рр.

Показник	Роки							
	2012		2013		2014		2015	
	млн. грн	%	млн. грн	%	млн. грн	%	млн. грн	%
Оборотні активи	174753,1	63,17	195021,3	62,29	267541,1	68,49	514624,6	75,04
Необоротні активи	101829,6	36,81	117942,3	37,67	12008,3	31,49	171147	24,95
Інші активи	69,1	0,02	133,2	0,04	57,1	0,01	73,3	0,01
Власний капітал	148147,8	53,55	156820	50,09	163931,7	41,97	275303,8	40,14
у тому числі зареєстрований капітал	27313,5	9,87	30211,7	9,65	30539,5	7,82	33580,2	4,90
додатковий	30137,7	10,89	29631,3	9,46	31183	7,98	36836,9	5,37
резервний капітал	12504,1	4,52	14172,8	4,53	15213,4	3,89	18674,7	2,72
нерозподілений прибуток	80223,8	29,00	85421,7	27,28	90132,1	23,07	189692,1	27,66
неоплачений капітал	2031,3	0,73	2617,5	0,84	3136,3	0,80	3480,1	0,51
Довгострокові зобов'язання	35268,0	12,75	43031,6	13,74	62975,4	16,12	68127,2	9,93
Поточні зобов'язання	93160,2	33,67	113181	36,15	163616,6	41,89	342359	49,92
у тому числі короткострокові кредити	15707,1	5,68	22328,2	7,13	27629,9	7,07	27849,1	4,06
поточна кредиторська заборгованість	49801,3	18,00	50566,8	16,15	72116	18,46	136982,5	19,97
Інші пасиви	75,8	0,03	64,2	0,02	83,3	0,03	54,9	0,02
Всього (баланс)	276651,8	100,0	313096,8	100,0	390607	100,0	685844,9	100,0

Джерело: розраховано на основі [8]

Спад питомої ваги власного капіталу агропідприємств у 2015 р. у порівнянні із попередніми періодами характеризується погіршенням фінансової стійкості підприємств, зокрема власний капітал цих підприємств збільшився у 1,86 рази по відношенню до 2012 р., а за питомою вагою скоротився на 13,41%. За досліджуваний період розмір нерозподіленого прибутку агропідприємств збільшився на 109468,3 млн. грн, або у 2,36 рази. Дані табл.1 свідчать, що рівень фінансової стійкості підприємств аграрної сфери економіки не високий, власний капітал на 1 січня 2016 р. складає 40,14 % від загальної суми джерел формування фінансових ресурсів. Однак, за звітний період, частка залучених ресурсів (короткострокових кредитів) в агропідприємствах зменшилась до 4,03 %, а поточна кредиторська заборгованість навпаки підвищилась до 19,97%. Одночасно, розмір довгострокових зобов'язань підприємств збільшився на 32859,2 млн. грн, а в структурі за питомою вагою зменшився на 2,81% і складає 9,93 % по відношенню до всіх джерел формування капіталу. Причина погіршення

структури джерел фінансових ресурсів агропідприємств криється у збільшенні залучених ресурсів за рахунок зростання поточної заборгованості, зокрема кредиторської в 2,75 рази, що вплинуло на скорочення вартості власного капіталу є свідчення втрати їх фінансової незалежності від зовнішніх джерел фінансування. Поряд із показниками динаміки та структури джерел формування фінансових ресурсів підприємств аграрної сфери економіки важливим для прийняття управлінських рішень щодо покращення їх фінансового стану є оцінка фінансової стійкості підприємств на основі показників платоспроможності та ліквідності балансу. Коефіцієнт поточної ліквідності підприємств показує ступінь покриття короткострокових зобов'язань оборотними активами: 1,88 (у 2012 р.); 1,72 (у 2013 р.); 1,64 (у 2014 р.) та 1,5 (у 2015 р.), при нормативній величині 1,5-2,5. Отже, за досліджуваний період спостерігається тенденція зниження коефіцієнту поточної ліквідності на підприємствах аграрної сфери економіки.

Примітка: значення показника 68,29 % у 2014 р., 75,04 % у 2015 р.

Рис. 1. Структурно-логічна модель аналізу коефіцієнта поточної ліквідності підприємств аграрної сфери економіки України у 2014-2015 рр.

Однак, єдиний норматив даного показника не може бути однаковим для всіх підприємств різних галузей економіки, тому що його рівень залежить від сфери діяльності підприємства, структури та якості активів, тривалості операційного циклу, швидкості погашення кредиторської заборгованості, отже специфічні умови функціонування аграрних підприємств посприяли встановити мінімальний рівень показника поточної ліквідності 1,6. Слід зазначити, що зниження коефіцієнта ліквідності є свідченням нездатності агропідприємств своєчасно і в повному обсязі погасити свої термі-

нові зобов'язання. Зміна рівня коефіцієнта поточної ліквідності може здійснюватись за рахунок збільшення або зменшення суми кожної статті оборотних активів та поточних пасивів підприємства. В умовах інфляційних процесів, щоб уникнути впливу інфляції на фінансові коефіцієнти необхідно розраховувати поряд із абсолютним приростом поточних активів і пасивів, зміну їхньої частини у загальній валюті балансу (рис. 1).

Результати аналізу коефіцієнта поточної ліквідності підприємств аграрної сфери економіки свідчать про погіршення фінансового становища

протягом найближчого часу, якщо не вжити заходів у процесі управління фінансовими ресурсами. Основна причина такого становища криється у збільшенні частки дебіторської заборгованості в активах та у збільшенні поточних зобов'язань у пасивах підприємств.

Більш детально визначимо, як змінився коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл) агропідприємств за рахунок факторів першого порядку (роз-мір оборотних активів та короткострокових фінансових зобов'язань):

$$\text{Кпл}_{2015} = \frac{247083,5}{34239,9} = 1,64 \text{ (у 2014 р.); } \text{Кпл}_{2014} = \frac{140366}{87066} = 3,15;$$

$$\text{Кпл}_{2015} = 1,51 \times 1,04 \times 1,01 \times 1,02 \times 0,88 \times 0,04 \times 0,1 \times 1,65 \times 0,12 \times 0,6 \times 1,05$$

Загальна зміна рівня коефіцієнта поточної ліквідності становить:

у тому числі за рахунок:

- зміни питомої ваги оборотних активів у валюті балансу: $\frac{315 - 144}{144} = 1,21$
- зміни питомої ваги поточних зобов'язань у валюті балансу: $\frac{15 - 315}{-315} = 1,05$

Способом пропорційного розподілу ці прирости можна розкласти за факторами другого порядку. Для цього частку кожної статті оборотних активів та поточних пасивів необхідно помножити на приріст коефіцієнта поточної ліквідності за рахунок цього фактору (табл. 2). Отже, загальна величина найбільш термінових зобов'язань підприємств зросла на кінець 2015 р. на 178742,4 млн. грн, або у 2,09 рази, тоді як обсяг грошових коштів та фінансових інвестицій незначно збільшився на 7156,9 млн. грн, або у 1,65 рази. Недостатність високоліквідних активів у підприємств призвело

до того, що значний обсяг строкових зобов'язань виявився покритим активами з відносно невисокою оборотністю (запасами товарно-матеріальними цінностями біологічними активами, дебіторською заборгованістю). При цьому звертаємо увагу на проблеми у фінансовій політиці підприємств: частка дебіторської заборгованості збільшилась до 77,43 % у загальній сумі приросту оборотних активів, а частка кредиторської заборгованості – до 36,29 % у загальній сумі приросту поточних пасивів.

Таблиця 2

Вплив факторів другого порядку на зміну величини коефіцієнта поточної ліквідності підприємств аграрної сфери економіки України у 2014-2015 рр.

Показник (фактор)	Абсолютний приріст, млн.грн	Частка фактора у загальній сумі приросту, %	Розрахунок впливу	Рівень впливу
Зміна суми оборотних активів	247083,5	100,0		1,51
у тому числі запасів	30478,0	1,34	$\frac{315 - 144}{144} \times 100$	0,02
біологічних активів	2164,1	0,88	$\frac{151 \times 0,88}{100}$	0,01
дебіторської заборгованості	191321,5	77,43	$\frac{151 \times 77,43}{100}$	1,71
коштів і поточних фінансових інвестицій	7156,9	2,9	$1,51 \times 2,9 \times 100$	0,04
інших оборотних активів	15963,0	6,46	$\frac{151 \times 6,46}{100}$	0,1
Зміна суми поточних зобов'язань:	178742,4	100,0		-1,65
у тому числі короткострокових кредитів банків	219,2	0,12	$-1,65 \times 0,12 \times 100$	-0,002
кредиторської заборгованості	64866,5	36,29	$\frac{-1,65 \times 36,29}{100}$	-0,6
інших термінові зобов'язання	113656,7	63,59	$\frac{-1,65 \times 63,59}{100}$	-1,05

Про погіршення ліквідності активів підприємств свідчить збільшення частки неліквідних запасів та простроченої дебіторської заборгованості. Оборотний капітал характеризує ліквідність підприємства, коли значна частина власних джерел вкладена у найбільш мобільні активи. Таким чином, процес управління фінансовими ресурсами повинне бути спрямований на розробку термінових заходів щодо стабілізації фінансового становища агропідприємств.

Очевидно, що вищою формою стійкості підприємств є здатність не тільки у визначений термін розрахуватись за своїми зобов'язаннями, а й роз-

виватись в умовах внутрішнього та зовнішнього середовища. Для цього підприємства повинні володіти гнучкою структурою фінансових ресурсів і при необхідності залучати позикові ресурси. При цьому основними чинниками, що формують ліквідність та платоспроможність підприємств є наявність реального власного капіталу, зокрема для оцінки платоспроможності підприємства розроблена система показників: коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт забезпеченості власними коштами та коефіцієнт відновлення (втрати) платоспроможності.

Результати проведених розрахунків дозволять стверджувати, що фінансова криза негативно вплинула на ліквідність підприємств аграрної сфери економіки, підтвердженням такої ситуації є величина коефіцієнта поточної ліквідності 1,5 у 2015 р., який зменшився за рахунок збільшення абсолютного приросту поточних зобов'язань на 1,65 пункти.

Коефіцієнт забезпеченості власними коштами, характеризує рівень забезпеченості підприємства власними джерелами формування оборотних активів, тобто показує, скільки власних джерел формування оборотних активів підприємства припадає на одиницю цих активів. У 2015 р. даний коефіцієнт для підприємств аграрного сектору економіки становить 0,2 (у 2014 р. – 0,15), що відповідає нормативному значенню. Це означає, що наявні оборотні активи покриваються власними і порівняними до них джерелами, тобто підприємства здатні профінансувати 20% всіх своїх оборотних активів за рахунок власного капіталу. Збільшення коефіцієнта забезпеченості означає, що у підприємств є надлишкові джерела формування оборотних активів, але фінансовий стан підприємств може буде нестійким, тому розмір коефіцієнта наближений до встановленого нормативу. Чим вище значення даного показника тим вище рівень платоспроможності та кредитоспроможності підприємства. Для підвищення показника можна оптимізувати структуру оборотних і необоротних активів, залучити додаткові кошти власників, змінити поточну дивідендну політику і реінвестувати чистий прибуток в підприємства тощо.

Коефіцієнт відновлення (втрати) платоспроможності характеризує наявність реальної можливості біля підприємств відновити (або втратити) свою платоспроможність протягом певного періоду. Здійснені розрахунки коефіцієнту відновлення (втрати) платоспроможності агропідприємств свідчать про те, що вони в найближчі 6 місяців не мають реальної можливості відновити платоспроможність, тому що величина коефіцієнту відновлення платоспроможності менше нормативного значення й становить 0,72.

Основними причинами зниження ліквідності та платоспроможності підприємств є збільшення поточних зобов'язань, фінансування капітальних витрат за рахунок поточних зобов'язань, зменшення власного капіталу. Відповідно рекомендації, щодо покращення рівня ліквідності та платоспроможності передбачають раціональне управління наявними фінансовими ресурсами, зокрема визначення оптимальних обсягів виробничих запасів, управління дебіторською заборгованістю, координація планів виробництва та продажу тощо. Крім цього, залишається проблематичною для підприємств аграрного сектору економіки питання налагодження розрахунково-платіжної дисципліни, протягом досліджуваного періоду спостерігається дефіцит платіжних засобів для задоволення поточних зобов'язань.

Необхідно підкреслити, що проведене дослідження формування фінансових ресурсів агропід-

приємств свідчить про впровадження помірної політики фінансування, ознакою якої є: в структурі приріст розміру залученого капіталу вищий, ніж приріст власного. Для відновлення фінансової рівноваги підприємствам необхідно розробити комплекс заходів, спрямованих на здійснення незалежної фінансової політики, перш за все відновлення за рахунок чистого прибутку власних оборотних активів.

Висновки. Ефективність управління фінансовими ресурсами, безперечно полягає у підтримці на відповідному рівні капіталізації активів в залежності від розміру отриманого доходу, структури залученого капіталу й оптимізації грошових потоків. На наш погляд, оптимізація співвідношення формування фінансових ресурсів підприємств аграрного сектору економіки може бути забезпечена на основі таких критеріїв: забезпечення максимальної доходності власного капіталу на основі виділення конкурентних переваг сільгоспвиробників; забезпечення державної підтримки відтворювального процесу капіталу; забезпечення залучення інвестиційних ресурсів; збільшення капіталізації за рахунок довгострокової стратегії розвитку.

За сучасних ринкових умов господарювання, раціональне управління фінансовими ресурсами аграрних підприємств розглядається як процес управлінських дій у сфері формування та використання грошових коштів, зокрема формулювання задач управління фінансовими ресурсами підприємств; прийняття управлінських рішень щодо ефективного використання фінансових ресурсів; оптимізація джерел формування фінансових ресурсів та розробка заходів з розподілу та контролю фінансових ресурсів для забезпечення діяльності підприємства в межах виконання поточних зобов'язань.

Література

1. Безбородова Т.В. Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємств / Т.В. Безбородова // Держава та регіони. – 2006. – № 5. – С.21-23.
2. Бердар, М. М. Управління процесом формування і використання фінансових ресурсів підприємства // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 5. – С.133-138.
3. Волк І.Ф. Фінансові ресурси підприємства: економічна сутність та ефективність управління. // Держава та регіони. – 2007. – № 6. – С.339-342.
4. Грабарчук С. С. Фінансові ресурси підприємств / С. С. Грабарчук // Фінанси України. – 2008. – № 1. – С. 96-103.
5. Забаштанський М. М. Джерела формування фінансових ресурсів підприємств // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 6. – С. 25-29.
6. Зятковський І.В. Теоретичні засади фінансів підприємства / І.В. Зятковський // Фінанси України. – 2000. – № 4. – С.25-31
7. Козачок І. А. Формування та управління ефективним використанням фінансових ресурсів

- підприємства // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2011. – № 47. – С. 277-283.
8. Офіційний сайт Держкомстату України [Електронний ресурс]–Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
9. Польова О.Л. Оцінка ефективності управ-
ління власним капіталом підприємства / О.Л. коп/2010_11/pdf/24.pdf.
Польова, А.С. М'яковська // Економіка. Фінанси.
- Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2016. – № 8 (12) – С. 27-34.
10. Чернега І. І. Сутність механізму ефективного використання трудового потенціалу [Електронний ресурс] / І. І. Чернега – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Chem_Biol/Vkhnau_e

VOL 3, No 11 (11) (2017)

Sciences of Europe
(Praha, Czech Republic)

ISSN 3162-2364

The journal is registered and published in Czech Republic.
Articles in all spheres of sciences are published in the journal.

Journal is published in Czech, English, Polish, Russian, Chinese, German and French.

Articles are accepted each month.

Frequency: 12 issues per year.

Format - A4

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

All manuscripts are peer reviewed by experts in the respective field. Authors of the manuscripts bear responsibility for their content, credibility and reliability.

Editorial board doesn't expect the manuscripts' authors to always agree with its opinion.

Chief editor: Petr Bohacek

Managing editor: Michal Hudecek

- Jiří Pospíšil (Organic and Medicinal Chemistry) Zentiva
- Jaroslav Fährnich (Organic Chemistry) Institute of Organic Chemistry and Biochemistry Academy of Sciences of the Czech Republic
- Smirnova Oksana K., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Department of History (Moscow, Russia);
- Rasa Boháček – Ph.D. člen Česká zemědělská univerzita v Praze
- Naumov Jaroslav S., MD, Ph.D., assistant professor of history of medicine and the social sciences and humanities. (Kiev, Ukraine)
- Viktor Pour – Ph.D. člen Univerzita Pardubice
- Petrenko Svyatoslav, PhD in geography, lecturer in social and economic geography. (Kharkov, Ukraine)
- Karel Schwaninger – Ph.D. člen Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava
- Kozachenko Artem Leonidovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Department of History (Moscow, Russia);
- Václav Pittner -Ph.D. člen Technická univerzita v Liberci
- Dudnik Oleg Arturovich, Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Professor, Department of Physical and Mathematical management methods. (Chernivtsi, Ukraine)
- Konovalov Artem Nikolaevich, Doctor of Psychology, Professor, Chair of General Psychology and Pedagogy. (Minsk, Belarus)

«Sciences of Europe» -

Editorial office: Křižíkova 384/101 Karlín, 186 00 Praha

E-mail: info@european-science.org

Web: www.european-science.org